

UNIVERSITATEA „AUREL VLAICU” DIN ARAD
ȘCOALA DOCTORALĂ INTERDISCIPLINARĂ
FACULTATEA DE ȘTIINȚE UMANISTE ȘI SOCIALE
DOMENIUL DE DOCTORAT „TEOLOGIE”

ANALIZA DREPTULUI BIBLIC DIN PERSPECTIVA
LEGISLAȚIEI MODERNE ȘI RELEVANȚA LUI PENTRU
SOCIETATEA CONTEMPORANĂ

(rezumat)

Coordonator Științific,

PROF. UNIV. DR. HABIL. MĂCELARU MARCEL
VALENTIN

Doctorand,

Floarea Timotei

ARAD 202

**ANALIZA DREPTULUI BIBLIC DIN
PERSPECTIVA LEGISLAȚIEI MODERNE ȘI
RELEVANȚA LUI PENTRU SOCIETATEA
CONTEMPORANĂ**

(rezumat)

Legea și poruncile biblice, alături de alte colecții antice de reguli de conduită constituie una din piesele de rezistență a dreptului, a statului de drept și a societății în general, care prin respectarea lor conferă echilibru, stabilitate și armonie în relație cu Dumnezeu și cu semenii.

O națiune nu poate exista fără existența legii. Conform dreptului biblic, lumea se menține numai prin lege: „Dreptatea (neprihănirea) înalță pe un popor, dar păcatul este rușinea popoarelor.” (Proverbe 14:34). Orice stat are sarcina de a menține viața națiunii centrată pe justiție: „Un împărat întărește țara prin dreptate, dar cine ia mită o nimicește.” (Proverbe 29:4).

Prin dreptul biblic înțelegem totalitatea regulilor de conduită pe care Dumnezeu le-a reglementat prin

revelația specială (Sfânta Scriptură), care într-o societate organizată (precum națiunea lui Israel care a fost chemată să fie lumina celorlalte popoare) guvernează raporturile dintre oameni și raportul dintre om și Dumnezeu și care sunt impuse, în caz de necesitate, cu ajutorul forței de coerciție statale. În cazul încălcării normelor biblice, făptuitorul săvârșește un delict sau o infracțiune care, în dreptul biblic, poartă denumirea de păcat și, prin urmare, cade sub incidența judecății lui Dumnezeu și a instituțiilor statale lăsate de Dumnezeu să aplice legea.

Această lucrare de cercetare, intitulată „Analiza dreptului biblic și relevanța lui pentru societatea contemporană” sensibilizează atenția cu privire la originile sistemului de drept modern și influența indelebilă pe care dreptul biblic a manifestat-o în decursul istoriei pentru națiunile civilizate ale întregii lumi. Influența sa este de necontesat și de neegalat în comparație cu orice alt sistem juridic al antichității. Astfel că, dreptul biblic are o influență continuă și vie în lumea de azi și se resimte nu numai în viața evreilor moderni, dar chiar și în întreaga lume. Mai mult decât

atât, relevă felul în care Dumnezeu prin revelația specială răspunde unor întrebări legate de existența ontologică a legii morale naturale, lege naturală care se referă la faptul că preceptele morale preced poruncile biblice și că în afara revelației Scripturii există valori morale obiective cu care Dumnezeu ne-a înzestrat prin creație. De asemenea, identifică bazele biblice ale legislației actuale și sistematizează normele din Biblie ținând cont de principalele instituții de drept modern (Dreptul civil și procesual civil; Dreptul familiei; Dreptul penal și procesual penal și Dreptul muncii) și descrie modul în care Dumnezeu pretinde ca Biserica Sa, în calitate de „*lumină a lumii*” și de „*sare a pământului*”, să se implice și să participe la viața publică, aducând prin contribuția ei, valorile binelui, frumosului, stabilității, dreptății, bunăstării și armoniei de care are atâta nevoie societatea postmodernă.

În cadrul primului capitol, a fost arătat într-un mod clar faptul că prin dreptul biblic ne referim la totalitatea poruncilor pe care Dumnezeu le-a reglementat în Sfânta Scriptură și care guvernează relațiile dintre oameni și

relația omului cu Dumnezeu. În situația încălcării normelor biblice, se apela la forța de constrângere a statului, a cărui responsabilitate era să asigure ordinea, bunăstarea și echilibrul în societate. Pentru a se asigura pacea și ordinea socială, în situație de necesitate, dreptul biblic prevedea sancțiuni specifice pentru fiecare delict sau infracțiune săvârșită, astfel că erau reglementate următoarele forme de pedeapsă: muștrare; amendă (gloabă); repararea prejudiciului; pedepse corporale, închisoare sau chiar pedeapsa capitală. Delictul sau infracțiunea în dreptul biblic poartă denumirea de păcat și are drept consecință nu doar aplicarea pedepsei de către organele statale abilitate în acest sens, ci și pedeapsa lui Dumnezeu.

Influența dreptului biblic asupra sistemului legislativ modern este una vie și profundă, nu numai în viața evreilor moderni, ci și în întreaga lume. Astfel că, structura săptămânii de lucru, ideea unei zile de odihnă din dreptul muncii, termenul legământ sau contract, sintagma „țap ispășitor”, apărarea și protejarea drepturilor angajaților și a categoriilor de oameni defavorizați, combaterea abuzurilor, înfăptuirea justiției,

forța de coerciție statală pusă pe seama politicului și încheierea căsătoriei dintre un bărbat și o femeie ca fiind o legătură indisolubilă și monogamă poartă amprenta principiilor de drept biblic. Analiza actuală a dreptului biblic din perspectiva legislației moderne sensibilizează atenția cu privire la originile dreptului modern și cu privire la influența incontestabilă pe care dreptul biblic a avut-o în decursul istoriei pentru toate legislațiile lumii și constituie o aducere-aminte a faptului că Dumnezeu, care este Creatorul tuturor lucrurilor și Legiuitorul absolut al lumii întregi, știe cel mai bine cum poate funcționa individul, familia și societatea pentru a avea parte de bunăstare, pace, armonie, echilibru, bine și fericire, atât aici pe pământ, cât și în viața de dincolo. În ultimii ani, se pare că societatea a uitat de Dumnezeu și de principiile Sale sau dacă n-au uitat, le consideră perimate, învechite și irelevante pentru societatea contemporană, fapt pentru care astăzi asistăm cu multă stupeoare și amărăciune la o societate dezechilibrată, puternic afectată de acest declin moral și spiritual. Această lucrare de cercetare își găsește relevanța și astăzi prin faptul că încearcă să reafirme utilitatea și eficacitatea preceptelor iudeo-creștine.

Aplicarea principiilor de drept biblic au dovedit în scurgerea vremii (a mii de ani de istorie umană) eficiență, stabilitate și propășire. O națiune civilizată, care ține cont de paradigma etico-socială a Sfintei Scripturi are parte de bunăstare, echilibru, armonie, dezvoltare și siguranță.

Mai mult decât atât, dreptul biblic, conferă o imagine clară a modului în care Dumnezeu L-a creat pe om, înzestrându-l cu o lege morală naturală prin actul creației care să-l determine pe om să-L caute pe Dumnezeu și să urmeze vocea conștiinței care sensibilizează atenția asupra trăirii în voia și poruncile lui Dumnezeu. Legea morală naturală vizează acele valori morale generale, obiective și larg răspândite pe care Dumnezeu le-a făcut cunoscute omului prin toate sursele din afara Sfintei Scripturi. În cel de al doilea capitol, intitulat raportul dintre dreptul natural și dreptul pozitiv, am tratat pe larg conceptul de lege naturală și am arătat faptul că dreptul pozitiv se referă la totalitatea normelor juridice care reglementează viața unui stat, iar dreptul natural presupune o etică de natură transcendențială, nicidecum un construct uman. Dreptul natural constituie un criteriu care permite evaluarea dreptului pozitiv, măsurându-l

justiția sa lăuntrică, atât din punct de vedere rațional, cât și din punct de vedere emoțional. Au fost evidențiate câteva caracteristici esențiale ale dreptului natural, printre care amintim caracterul înnăscut al drepturilor naturale (omul are în sens ontologic și moral anumite drepturi), caracterul evident al drepturilor naturale, caracterul inalienabil al drepturilor naturale și caracterul indestructibil al drepturilor naturale, arătând prin aceasta faptul că drepturile naturale ale ființei umane nu pot fi anulate de alte persoane, astfel că rolul dreptului pozitiv este ca prin promulgarea normelor juridice să împiedice indivizii să atenteze la drepturile naturale ale omului. Privind la evoluția istorică a dreptului se poate observa cu ușurință faptul că dreptul pozitiv s-a desprins din normele de morală și din cutumă, astfel că morala precede dreptului. Încă din perioada antichității, ca răspuns la întrebările asupra originii legii, filosofi greci precum Pitagora, Aristotel sau istorici romani precum Cicero, s-a ajuns la concluzia viabilității concepțiilor despre dreptul natural. Sfânta Scriptură conține suficiente argumente care să vină în sprijinul dovedirii existenței conceptului de lege naturală încă din primele narațiuni

biblice, astfel că Dumnezeu pretinde de la ființele create o conduită morală cu mult timp înainte ca Decalogul sau celelalte tipuri de legi să fie promulgate: „Nu-i așa? Dacă faci bine, vei fi bine primit; dar dacă faci rău, păcatul pândește la ușă; dorința lui se ține după tine, dar tu să-l stăpânești” (Geneza 4:7). Literatura sapiențială descoperă valori morale puse în creație de Dumnezeu, astfel că prin analiza lumii fizice și a mediului înconjurător se poate observa în mod limpede faptul că înțelepciunea comportă două surse: cea naturală, a cărei autoritate constă în dovezile empirice din afara Bibliei și cea revelată, a cărei fundament este Sfânta Scriptură.

Analiza și validarea existenței conceptului de lege naturală își găsește relevanța în vremurile noastre prin faptul că invocă existența unor valori etice obiective în afara Sfintei Scripturi, iar pentru societatea profană, care nu vrea să accepte adevărurile infailibile ale Bibliei, o discuție pe probleme de ordin moral, care apelează la validitatea legii morale naturale, întotdeauna este binevenită. Altfel spus, dacă legea naturală este apreciată ca fiind viabilă, atunci Biserica are o misiune socială legitimă de a sta la masa dezbaterilor asupra aspectelor

de ordin etic și moral în paralel cu proclamarea principiilor Scripturii.

În cadrul celui de al treilea capitol, intitulat „Baza biblică a dreptului” operăm cu câteva concepte esențiale într-un stat de drept modern: (1). Conceptul de lege, care se împarte în două categorii: legea umană (legea bisericească - drept canonic și legea pozitivă care se referă la ansamblul normelor juridice dintr-o societate, elaborate și aplicate de organele competente ale statului, care garantează, la nevoie, prin forța de coerciție statală) și legea divină (care constituie expresia voinței lui Dumnezeu impuse prin puterea Sa suverană. Legea lui Dumnezeu din Vechiul Testament cuprinde legi civile, ceremoniale și morale – Decalogul. Legea civilă viza acele norme juridice care se refereau, fie la reguli de conduită inter-umană, fie la reguli de construire a unor clădiri, case sau fântâni pe care evreul trebuia să le respecte și erau aplicabile relațiilor și instituțiilor sociale. Legea ceremonială cuprindea totalitatea regulilor reglementate de Dumnezeu cu privire la diferite ritualuri, jertfe, sărbători, amenajarea Cortului Întâlnirii (mai târziu, amenajarea Templului din Ierusalim),

vestimentația preoțească sau diferite obiecte de cult, care trebuiau respectate în mod minuțios, arătând prin aceasta măestria, sfințenia și providența uni Dumnezeu care se implică până și în cele mai mici detalii ale lucrării Sale. Legea morală viza, în principal, cele zece principii de bază din Decalog, care înglobează trei dimensiuni ale responsabilității omului: a. Relația omului cu Dumnezeu („Să nu ai alți dumnezei afară de Mine; „Să nu-ți faci chip cioplit”; „Să nu iei în deșert Numele Domnului”); b. Relația omului cu munca („Adu-ți aminte de ziua de odihnă, ca s-o sfințești”) și c. Relația omului cu semenii („Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta”; „Să nu ucizi”; „Să nu comiți adulter”; „Să nu furi”; „Să nu depui mărturie falsă”; „Să nu poftești”). Legea morală cuprinsă în Cele Zece Porunci reprezintă temelia relației de legământ dintre Dumnezeu și națiunea lui Israel și standarul moral pe care Dumnezeu Îl pretinde de la poporul Său răscumpărat, a cărui misiune este aceea de a asculta în mod plener de voia divină și de a fi „vehiculul” prin care Dumnezeu va aduce lumina moralității Sale și celorlalte popoare.

Decalogul reprezintă „fântâna tuturor legilor”, inima revelației divine date la Sinai, chiar dacă Maimonide, când a inclus aceste „Zece Cuvinte” în lista celor 613 porunci ale Legii, părea că le minimaliza unicitatea. Astfel, toate poruncile au fost date de Dumnezeu și impuneau ascultare. Cele Zece Porunci afirmă ce fel de oameni dorește Dumnezeu să fim noi, ne arată ce fel de viață este cu adevărat naturală și plănuită de Dumnezeu pentru noi și ne indică modul în care suntem priviți de Dumnezeu (călcători de Lege sau ascultători și împlinitori ai preceptelor Sale).¹

(2). Conceptul de dreptate constituie un principiu moral și juridic care presupune imparțialitate și cere să se dea fiecăruia ce i se cuvine, să i se respecte drepturile legale, să se respecte normele morale și voia divină și să fie recunoscute într-un mod corect și echitabil meritele oricărui individ. Pentru ca o societate umană să poată funcționa în parametrii optimi ai bunăstării, armoniei și ordinii sociale este imperios necesar ca aceasta să se

¹ Silviu Tatu, *Introducere în Studiul Vechiului Testament. Pentateuhul și Cărțile Istorice*, Oradea, ed. Casa Cărții, 2016, p.138,139.

poată raporta într-un mod responsabil la exigențele moralei și dreptății, altminteri societatea se dezintegrează: „A face dreptate și judecată este mai plăcut Domnului decât jertfele” (Proverbe 21:3). Conceptul de dreptate este esențialmente teologic, astfel că după ce am descris principalele forme de dreptate delimitate de Aristotel (dreptatea distributivă, a cărei principiu este „fiecăruia după munca și valoarea sa”; dreptatea corectivă, care se referă la repararea unei nedreptăți prin executarea unor măsuri reparatorii și dreptatea procedurală, care se referă la modalități concrete de elaborare a unor decizii prin care se înfăptuiește actul de justiție și impune sancționarea celor incriminați în funcție de gravitatea faptelor săvârșite), am prezentat dreptatea așa cum o manifestă Dumnezeu (în baza caracterului Său sfânt și drept, Dumnezeu a instituit o conducere morală în lume, a impus legi drepte oamenilor și aplică sancțiuni în cazul încălcării ordinii Sale) dreptatea așa cum o pretinde Dumnezeu (Dumnezeu își cheamă poporul la împlinirea actului de dreptate într-un mod responsabil față de toți oamenii și, mai ales față de cei săraci, văduve sau orfani și față de cei

oprimați) și dreptatea așa cum o va împlini Dumnezeu la sfârșitul vremurilor prin crearea unei împărății perfecte în care se va realiza ceea ce regi și conducători din istoria umanității nu au reușit să facă: „El va face ca domnia Lui să crească și o pace fără sfârșit va da scaunului de domnie al lui David și împărăției lui...” (Isaia 9:7).

și (3) conceptul de judecată care se referă la dreptul suveran al lui Dumnezeu de a pedepsi răzvrătirea și neascultarea oamenilor și a ființelor angelice rele (îngerii răi), dar și dreptul personal al individului de a-și susține depoziția în fața instanței divine. Ontologic vorbind, omul este creat o ființă liberă, astfel că aflat la vârsta responsabilității, are libertatea de a alege asupra conduitei sale, dar și de a răspunde pentru propriile acțiuni. În situația încălcării legii, omul va fi supus succesiv judecății a trei instanțe: conștiința personală (care generează un puternic sentiment de vinovăție), judecata omenească instituționalizată și judecata absolută și perfectă a lui Dumnezeu. Atât în Vechiul Testament, cât și în Noul Testament, conceptul de judecată este des reiterat, astfel că instituirea completului de judecată umană este apărut pentru prima dată în cartea Exod cu

prilejul vizitei lui Ietro, socrul lui Moise. Acesta, după ce glorifică pe Dumnezeu pentru modul înălțător în care a lucrat pentru izbăvirea națiunii lui Israel din robia egipteană, îi sugerează lui Moise, liderul poporului Israel, ca din considerentul eficacității soluționării litigiilor și a evitării surmenajului, să formeze un complet specializat de judecători pentru înfăptuirea actului de dreptate. Acești judecători aveau îndatorirea de a rezolva problemele din sânul comunității evreiești, iar în situația în care litigiile depășeau capacitatea lor de soluționare, apelau la omul lui Dumnezeu Moise. Nu oricine putea dobândi o astfel de funcție onorabilă în Israel, ci numai acei oameni care făceau dovada competenței, caracterului integru și imparțial, care aveau reverență față de Dumnezeu și care erau „vrăjmași ai lăcomiei”, tocmai pentru a nu se știrbi în vreun fel actul de înfăptuire al justiției (Exod 18:21). Încă din cele mai vechi timpuri, corupția și nedreptatea au reprezentat mari provocări ale omenirii, fapt pentru care Dumnezeu mereu a avertizat prin slujitorii Săi derapajele celor care trebuiau să judece cu dreptate și nepărtinire. Sfânta Scriptură ne descrie situații semnificative când Dumnezeu a intervenit în

istorie și a pedepsit și a judecat anumiți oameni sau anumite popoare din pricina conduitei lor morale reprobabile: cazul Sodoma și Gomora (Geneza 19); Amos 2:2,3; Isaia 30:18 etc. Noul Testament îl descrie pe Dumnezeu ca judecător absolut, care la sfârșitul vremurilor va judeca lumea după dreptate prin Domnul Isus Hristos, astfel că vor fi judecate nu doar faptele, ci și cuvintele, gândurile și motivațiile ascunse ale omului (Faptele Apostolilor 17:31; Apocalipsa 20:11, 12). Aceste adevăruri își găsesc relevanța și în zilele noastre tocmai datorită faptului că demonstrează preocuparea lui Dumnezeu pentru om, astfel încât îi oferă legi clare după care să se ghideze în viața această, veghează la respectarea corectă a legilor și pretinde omului să nu frângă cerințele moralei și dreptății, întrucât atunci ar intra în conflict cu natura și caracterul Său sfânt și drept. Mai mult decât atât, atrage atenția asupra faptului că cei care se ocupă cu înfăptuirea actului de justiție trebuie să o realizeze cu multă responsabilitate și seriozitate, ca unii care sunt conștienți de faptul că într-o zi și ei, alături de toți ceilalți oameni, vor fi chemați la judecata de apoi de către marele judecător al universului, Dumnezeu. Această

bază biblică a dreptului consolidează adevărul că Dumnezeu este primul și cel mai mare Legiuitor al omenirii, care a elaborat legi clare națiunii lui Israel pentru a servi binelui comun și ordinii în societate. Analiza atentă a narațiunilor biblice istorice și profetice dezvăluie triumful final al lui Dumnezeu asupra istoriei omenirii și asupra puterilor spiritual potrivnice.

În cel de al patrulea capitol, intitulat „Analiza principalelor ramuri de drept dintr-o perspectivă biblică” au fost delimitate ramurile de drept din sistemul juridic contemporan, observând modul în care Dumnezeu a gândit planul de constituire al societății umane și au fost evidențiate valorile și principiile sfinte pe care Biblia le promovează și de care legiuitorul vremurilor noastre trebuie să țină cont în elaborarea proiectelor legislative din sfera publică. Vechiul Testament prezintă națiunea lui Israel ca fiind o teocrație, un popor în care Legea lui Dumnezeu era în mod automat legea țării. Legile veterotestamentare nu au fost concepute ca un sistem etic în sine, ci mai degrabă înglobează paradigme de gândire morală, fapt pentru care deontologia sau apelul la precepte morale comportă o mare însemnătate în

narațiunile Sfintei Scripturi. În cadrul primei ramuri de drept, dreptul civil și procesual civil, au fost definite noțiunile esențiale ale acestuia și au fost tratate anumite particularități ale dreptului civil, așa cum sunt ele evidențiate în textele biblice. Astfel că, s-a observat faptul că dreptul de proprietate a fost instituit de Dumnezeu, încă din primele narațiuni ale cărții Geneza: „Dumnezeu i-a binecuvântat...și le-a zis...stăpâniți peste peștii mării, peste păsările cerului și peste orice viețuitoare care se mișcă pe pământ” (Geneza 1:28). Mai târziu, porunca a opta din Decalog „Să nu furi” (Exod 20:15) vine să sprijine și să protejeze dreptul de proprietate. Învățătura Sfintei Scripturi reglementează faptul că fiecare om trebuie să aibă acces la bunurile materiale, recunoaște și apără dreptul de proprietate al fiecărui individ din societate și poruncește tuturor oamenilor să nu aducă stânjenire în vreun fel dreptului de proprietate al altui subiect de drept, atâta vreme cât a fost dobândit în mod just și legitim. Moștenirea (succesiunea) în dreptul biblic comportă o dimensiune moral-spirituală (când tatăl în baza autorității sale oferea binecuvântări descendenților săi, prioritari fiind nou-născuții, dacă nu

erau dezmoșteniți) și o dimensiune patrimonială (când tatăl încă din timpul vieții dispunea cu privire la bunurile din patrimoniul său). Contractele civile constituiau un mijloc esențial de negociere și înțelegere a părților contractante, ce vizau bunurile din sfera socio-economică a lui Israel și nu numai, iar în cazul situațiilor de litigiu, apelau la tribunalul central, unde preoții legiferau în chestiuni ale legii ceremoniale, iar judecătorii legiferau în materie de drept civil și penal. Dreptul familiei vizează toate normele și principiile statuate de Dumnezeu cu privire la viața de familie, atât în ce privește încheierea unei căsătorii (uniunea liber-consimțită dintre un bărbat și o femeie, astfel că familia biblică este monogamă, heterosexuale și indisolubilă), cât și în ceea ce privește relația cu partenerul de viață (Sfânta Scriptură reglementează o relație bazată pe iubire și integritate reciprocă) și a relației părinte-copil, care presupune nu doar creșterea, ci și educarea și acoperirea nevoilor copilului, fie biologice, emoționale, intelectuale și morale, fie spirituale, iar datoria copilului este să asculte, să respecte și să aducă cinste părinților. Dreptul penal și procesul penal se referă la toate normele biblice

reglementate de Dumnezeu care vizează viața, integritatea corporală, libertatea și integritatea sexuală, bunurile patrimoniale, înfăptuirea corectă a justiției, libertatea persoanei, autoritatea instituțională și spirituală așezată de Dumnezeu. Încălcarea valorilor sociale și spirituale protejate de Dumnezeu aducea cu sine pedeapsa de diferite forme, de la pedepse corporale și amenzi, până la pedeapsa capitală. Dreptul muncii viza regulile juridice aplicabile relațiilor individuale și colective care se nășteau între angajator și salariații săi, care munceau sub autoritatea lor. Astfel că, s-a observat foarte clar faptul că munca face parte integrantă din planul și voia lui Dumnezeu încă din grădina Edenului pentru a da sens, semnificație și satisfacție omului. Mai mult decât atât, munca este esențială, atât ca responsabilitate față de Creator, cât și ca mijloc de câștigare a existenței și de raportare corectă la semenii noștri, iar „cine nu vrea să lucreze nici să nu mănânce” (2 Tesaloniceni 3:10). Creștinul are datoria de a fi înțelept și de a păstra echilibrul între activitatea de muncă și odihnă, tocmai pentru a acorda timp și importanță și celorlalte

segmente din viața sa, familia și închinarea înaintea lui Dumnezeu.

Dreptul biblic, conturează povestea relației lui Dumnezeu cu Israel și, prin urmare, cu umanitatea. Aceasta relevă faptul că legea biblică este intens dinamică, decurgând din chemarea pe care Dumnezeu I-o adresează lui Avraam de a fi binecuvântat și de a fi o binecuvântare pentru toate celelalte națiuni. Legea biblică decelează o vocație asupra Israelului. Scopul legii biblice este de a modela identitatea și personalitatea Israelului biblic, astfel încât națiunea evreiască să reflecte caracterul lui Dumnezeu și să ofere restului lumii cunoașterea lui Dumnezeu: „...De aceea, te pun să fii Lumina neamurilor, ca să duci mântuirea până la marginile pământului.” (Isaia 49:6).

În ultimul capitol, intitulat „Viziunea Sfintei Scripturi cu privire la implicarea Bisericii în spațiul public al sistemului legislativ” a fost evidențiat modul în care Dumnezeu descrie rolul și contribuția creștinismului în societate. Relevanța și implicarea Bisericii în sfera publică nu constituie nici pe departe un subiect periferic în textele biblice, ci mai degrabă întărește principiul

conform căruia Biserica nu trebuie să-și neglijeze mandatul de a fi „lumina lumii” și „sarea pământului: „...O cetate așezată pe un munte nu poate să rămână ascunsă...Tot așa să lumineze și lumina voastră înaintea oamenilor...” (Matei 5:14, 16).

Prin spațiul public se înțelege un spațiu social în care membrii unei societăți discută aspecte de interes comun și sunt afirmate opinii publice în legătură cu aceste probleme. Biserica are misiunea clară de a-și face auzită vocea în societate, indiferent de prețul pe care va trebui să-l plătească, aducându-și astfel aportul la binele comun, pacea și ordinea socială tocmai datorită principiilor și valorilor Sale moral-spirituale care o definesc.

Jonathan Fox, Habermas sau Vasile Boari observă foarte bine faptul că domeniul religios nu poate fi eliminat din arena publică, întrucât atât religia, cât și politica presupun elemente constitutive ale identității umane și vieții sociale. Relația Bisericii cu Statul trebuie să fie una de conlucrare, nicidecum de concurență, fiecare dintre ele asumându-și rolul și aportul pe care trebuie să și-l îndeplinească pentru binele și echilibrul societății

umane. Statul are datoria de a garanta constituția, legile, drepturile și libertățile fundamentale ale omului, iar Biserica este chemată să respecte, alături de toți ceilalți cetățeni, legile națiunii în care se află. Mai mult decât atât, Biserica trebuie să dea dovadă de incoruptibilitate și de integritate, achitându-și taxele și impozitele datorate Statului, să se roage pentru cei înălțați în dregătorii, să se implice în proiectele sociale de ajutorare a categoriilor de oameni defavorizate și să proclame dreptatea și adevărurile Scripturii, indiferent de prețul pe care va trebui să-l plătească. Dreptul biblic relevă în mod neechivoc faptul că Statul este subordonat legii și este creat în folosul ei, întrucât nu Statul este creatorul legii, ci legea există independent de stat, ca emanație a dreptății, sfințeniei și autorității lui Dumnezeu, Legiuitorul absolut. Prin urmare, rolul Statului în domeniul legii este să exprime legea, să aplice legea și să apere legea, nu să fie superior legii. Astfel că, Statul ținând cont de adevărata sursă a apariției legii, se va conforma dreptății și vocii lui Dumnezeu pentru binele, armonia, prosperitatea și echilibrul societății umane. Biserica va trebui să aibă un mesaj social mai pregnant în

spațiul public și să-și continue misiunea de a fi propovăduitorul și apărătorul preceptelor și valorilor sacre ale Sfintei Scripturi. Creștinii trebuie să influențeze legiferarea moralității în spațiul public și chiar, folosindu-se de convingerile și etica lor moral-spirituală, să reformeze moralitatea din societatea contemporană atunci când este nevoie, într-un limbaj accesibil contextului profan și pluralist în care se află.

Într-o societate din ce în ce mai seculară, care trăiește într-un crepuscul moral și spiritual se resimte o nevoie din ce în ce mai acută după absolutele lui Dumnezeu. Decalogul reprezintă soluția lui Dumnezeu la strigătul după ajutor al unei lumi care se află în derivă, iar dreptul biblic își găsește relevanța sa și astăzi, într-o societate pluralistă și confuză, prin faptul că relevă prin paradigma sa socio-etică principii diriguitoare care să ofere echilibru, stabilitate, armonie și ordine în societate.

Bibliografie:

Alexander, Pat & David, *Manual Biblic*, ed. Casa Cărții, Oradea, 2012.

Alt, Albrecht, *The Origins of Israelite Law*, în *Essays on Old Testament History and Religion*, Oxford, Blackwell; Garden City: Doubleday, 1966.

Adams, Jay E., *Trăirea creștină în familie*, trad Deianca Staici, ed. Casa Cărții, Oradea, 2009.

Ahern, Kevin, Clark ,Meghan J., Heyer, Kristin E., Johnston, Laurie, *Public Theology and the Global Common Good*, ed. Orbis Books, Maryknoll, New York 10545.

Aristotel, *Etica Nicomahică*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1988.

Averbeck, Richard E., *Law*, în *Cracking Old Testament Codes: A Guide to Interpreting the Literary Genres of the Old Testament*, D. Brent Sandy și Ronald L. Giese, Jr., ed. Nashville, Broadman & Holman, 1995.

Barbosu, Cristian, *Ce vrea Dumnezeu să știi despre viața de familie*, ed. Carmel Print & Design, Arad, 2013.

Barbosu, Cristian, *Cele Zece Porunci*, Arad, ed. Multimedia, 2006.

Berdiaev, Nicolae, *Împărăția lui Dumnezeu și Împărăția Cezarului*, trad. de Nina Nicolaeva, București, ed. Humanitas, 1998.

Bernbaum, John A. & Steer, Simon M., *Why Work?*, Grand Rapids, MI, Baker Book House, 1990.

Boari, Vasile, *Religie și Politică*, Iași, Institutul European, 2016.

Boroi, Gabriel & Stancu, Mirela, *Drept procesual civil*, București, ed. Hamangiu, 2016.

Bria, Ion, *Dicționar de teologie ortodoxă*, București, ed. Ibmbor, 1981.

Bruckner, James K., *Exodus*, în seria New International Biblical Commentary, Massachusetts: Hendrickson Publishers, 2008.

Brunner, Emil, *Justice and Social Order*, New York, ed. James Clarke & Co Ltd, 2002.

Bulai, Costică & Bulai, Bogdan Nicolae, *Manual de drept penal, Partea generală*, București, ed. Universul Juridic, 2007.

Burnside, Jonathan, *God, Justice, Society. Aspects of law and legality in the bible*, Oxford University Press, 2011.

Carpenter, Eugene/Grisanti, Michael A., în Vangemeren, Willem A., *New International Dictionary of Old Testament Theology and Exegesis*, vol. 4 (Grand Rapids, Michigan: Zondervan, 1997.

Carp, Radu, *Dumnezeu la Bruxelles. Religia în spațiul public*, Cluj-Napoca, ed. Eikon, 2009.

Charles – Louis de Secondat, Montesquieu, *Despre spiritul legilor*, trad. de Dan Bădărău și Armand Roșu, București, ed. Științifică, 1964.

Chouraqui, André, *Cele Zece Porunci ale zilelor noastre*, București, ed. Humanitas, 2012.

Cochran, Robert F. & VanDrunen, David, *Law and the Bible*, Illinois, InterVarsity Press, 2013.

Codul de procedură civilă, ed. Rosetti International București, 2019.

Codul penal, ed. Hamangiu, 2018.

Constantineanu, Corneliu „*Gospel, Obedience and Justice: A Narrative Interpretation of Romans 6:12-18 in Context*”, The Centre for Biblical Studies of the Babeș-Bolyai University, Year XV, 2017/1-2 Cluj-Napoca.

Constantineanu, Corneliu „*Instruments of Justice: Biblical Contributions to a Public Theology of Engagement in Eastern European Context*”, International Journal of Public Theology 14 (2020) 355–371, Aurel Vlaicu' University of Arad, Romania.

Craigie, C., Peter, *Deuteronomul*, trad. Daniela Rusu, Cluj-Napoca, ed. Logos, 2008.

Crossley, Gareth, *Vechiul Testament explicat și aplicat*, trad. Dinu Moga, Oradea, ed. Făclia, 2008.

Davy, Marie-Madeleine, *Enciclopedia doctrinelor mistice*, vol. I, Timișoara: Amarcord, 1997.

De Steeg, Marianne Van, *Does a Public Sphere Exist in the European Union? An analysis of the Content of the Debate on the Haider Case*, European Journal of Political Research 45, 4 (iunie 2006).

Djuvara, M. *Teoria generală a Dreptului*, București, vol. I, 1930.

Douglas, J.D. și Tenney, Merrill C., *New International Bible Dictionary*, Grand Rapids, Michigan: Zondervan, 1987.

Durand, Guy, *Raportul între drept și etică*, Paris, ed. 2 Sirey, 1986.

Dyrness, William, *Teme ale Teologiei Vechiului Testament*, trad Ruben Ologeanu, Cluj-Napoca, ed. Logos, 2010.

Earle, Litton, *Introduction to Dogmatic Theology*, Chicago, Moody Press, 1973.

Eichrodt, Walter, *Theology of Old Testament*, vol. 1, Westminster, Philadelphia, 1961.

Eliade, Mircea, *The Encyclopedia of Religion*, vol. 7 (New York: Macmillan Literary Reference USA, Simon & Schuster and Prentice Hall International, 1995).

Ellul, Jacques, *The Theological Foundation of Law*, New York, Seabury Press, 1960.

Enns, Peter, în Willem A. Vangemeren, *New International Dictionary of Old Testament Theology and Exegesis*, vol. 4, Carlisle, Cumbria: Paternoster Press, 1997.

Eoster, Robert L. „*The Justice of the Gentiles: Revisiting the Purpose of Romans.*” *The Catholic Biblical Quarterly* 76 (2014).

Erickson, Millard, *Teologie creștină*, trad. Elena Jorj, Oradea, Editura Cartea Creștină, 2004.

Fox, Jonathan, *An introduction to religion and politics: theory and practice*, Routledge, 2013.

Geisler, Norman L., *Etica creștină*, Oradea, ed. Metanoia, 2008.

Genoiu, Ilioara, *Drept civil. Partea generală. Persoanele*. București, ed. C. H. Beck, 2014.

Grigore, Mihai, *Teoria generală a dreptului*, Iași, ed. Pim, 2018.

Gowen, Donald E., *The Westminster Theological Wordbook of the Bible*, Kentucky: John Knox Press, 2003.

Habermas, Jürgen, *The Rational meaning of Questionable Inheritance of Political Theology*, în J. Butler, J. Habermas, C. Taylor și C. West (coord.), *The Power of Religion in the Public Sphere*, New York, 2011, Columbia University Press.

Habermas, Jürgen, *Religion in the Public Sphere*, *European Journal of Philosophy*, 2006, vol. 14, nr. 1.

H., Jacobs, *The International Standard Bible Encyclopedia*, Grand Rapids, Eerdmans Publishing Company, 1979.

Harink, Douglas „*Romans: A Treatise on Justice?*”, *Direction* 44/1 (2015: 31-42).

Henry, Carl F. H. *Etica creștină personală*, trad. Agnus Dragomir, Oradea, ed. Casa Cărții, 2004.

Hooper, Graham, *Punți spre integritate-cum să acoperim prăpăstiile dintre credință și viață*, ed. Noua Speranță, Timișoara, 2016.

Hopkins, Ezekiel, *Exposition of the Ten Commanments*, Edinburgh: A. & C. Black, 1841.

Jacob, Edmond, *Theology of the Old Testament*, Harper and Row, New York, 1958.

Kaiser Jr., W. C., „*The Weightier and Lighter Matters of the Law, Moses, Jesus, and Paul*”, *Current Issuses in Biblica land Patristic Interpretation: Studies in Honor of Merril C. Tenney*, ed. G. F. Hawthorne Grand Rapids, Eerdmans, 1975.

Jugaru, Eugen, *Afaceri, Muncă și Credință. O perspectivă creștină privind teologia și etica muncii*, Oradea, Casa Cărții.

Kaiser, Jr., Walter, C., *Spre Etica Vechiului Testament*, trad. Daniel Suciu, Oradea, ed. Făclia, 2018.

Kaiser, Walter C., Jr, *Decalogue, Baker s Dictionary of Christian Ethics*, ed. C: F: H. Henry, Grand Rapids, Baker, 1973.

Kaiser, Walter C., Jr., *Spre redescoperirea Vechiului Testament*, trad. Otniel Vereș, Oradea, ed. Făclia, 2012.

Kaiser, Walter. C., Jr., *Spre Teologia Vechiului Testament*, trad. Otniel Vereș, Oradea, ed. Făclia, , 2014.

Lawrence, Paul, *Atlas de istorie biblică*, Oradea, ed. Casa Cărții, 2008.

Lee, Robert, *The Outlined Bible: an outline and Analysis of every book in the Bible*, London, Pckering and Iglis, analiza nr. 2.

Longman, Tremper, *Interpretarea Vechiului Testament*, trad. Ioana Handaric, Cluj-Napoca, ed. Logos, 2010.

Lopez, Garcia, *Tôrā*, in *Theological Dictionary of the Old Testament*, G. Johannes Botterweck, Helmer Ringgren & Heinz-Josef Fabry es., David E. Greentrans., Grand Rapids, Mich,; Eerdmans, 2007, vol. XV.

Luburici, Momcilo, *Teoria generală a dreptului*, București, ed. Oscar Print, 2005.

Luthardt, Christian Ernst, *History of Christian Ethics*, trad. W. Hastie, Edinburgh, T & T. Clark, 1889.

Lutzer, Erwin W., *Adevărul despre căsătoria între persoane de același sex*, ed. Casa Cărții, Oradea, 2007.

MacDonald, William, *Comentariu biblic al credinciosului. Vechiul Testament*, trad. Doru Motz, Făgăraș, ed. Agape, 2011.

Macquarrie, John, Rethinking Natural Law, în Charles E. Curran și Richard A. McCormick, eds., *Readings in Moral Theology*, vol. 7: Natural Law and Theology, Paulist Press, New York, 1991.

Mareș, Cristian, *Dreptul familiei*, București, ed. C. H. Beck, 2015.

Marshall, Jay W., *Decalogue*, în Desmond Alexander și David W. Baker, *Dictionary of the Old Testament: Pentateuch*, Downers Grove, Illinois: InterVarsity Press, 2003.

McCloskey, H. J., *Rights-Some Conceptual Issues*, Australian Journal of Philosophy, vol. 54, 1976.

Meyer, F. B., *Devotional Commentary on Exodus*, Grand Rapids, Michigan, Kregel Publications, 1978.

Mogoș, Anda, *Educația sexuală în familie*, ed. Kerigma, București, 2017.

Montesquieu, *Despre spiritul legilor*, trad. Andreea Năstase, București, ed. Antet Revolution, 2011.

Montgomery, Boice, James, *Fundamente ale credinței creștine*, Oradea, ed. Institutului biblic Emanuel, 2000.

Morris, Leon, *The Biblical Doctrine of Judgement*, Grand Rapids, Eerdmans, 1960.

Morris, Robert, *Puterea cuvintelor tale*, ed. Neemia, Brașov, 2014.

Neagu, Ion & Damaschin, Mircea, *Tratat de procedură penală. Partea generală*, București, ed. Universul Juridic, 2014.

O`MATHÚNA, Dónal P., Murder, în Desmond Alexander și David W. Baker, *Dictionary of the Old*

Testament: Pentateuch, Downers Grove, Illinois: InterVarsity Press, 2003.

Ogilvie, Lloyd, *Exodus*, în seria *The Communicator's Commentary* (Thomas Nelson Publishers, 1987).

Papahagi, Adrian, *Creștinul în cetate*, Iași, ed. Doxologia, 2017.

Packer, J. I., *Păzirea Celor Zece Porunci*, trad. Florin Moțiu, Oradea, ed. Casa Cărții, 2010.

Platon, *De Republica*, București, ed. Științifică și Enciclopedică, 1986.

Pop, Tiberiu Emeric, *Homosexualitatea, tragedie a căderii omului*, ed. Carmel Print, Arad, 2017.

Pr.Prof.Dr. Bria, Ion, *Dicționar de teologie ortodoxă*, București, ed. Ibmbor, 1981.

Prager, Dennis, *Cele Zece Porunci*, trad. Veronica Oniga, Medgidia, ed. Succed Publishing, 2018.

Prince, Derek, *The Foundation Series*, New York, Thomas Nelson Publishers Inc., 1986.

Pustan, Ioan, *Învățăturile fundamentale*, Beiuș, Editura Fabrica de Vise, 2008.

Rae, Scot B, *Alegeri morale – O introducere în etică*, trad. Ramona Simuț, Oradea, ed. Făclia, 2009.

Rawls, John, *A Theory of Justice*, Oxford University Press, Oxford, 1973.

Ryrie, C., Charles, *Teologie elementară*, Făgăraș, trad. de Olimpiu S. Cosma, ed. Agape, 1998.

Roșioru, Felicia, *Dreptul individual al muncii*, București, ed. Universul Juridic, 2017.

Sacaciu ,Teodor, *Biserica în vremea sfârșitului*, Oradea, Editura Metanoia, 2006.

Sailhamer, John H., *The Mosaic Law and the Theology of the Pentateuch*, în *Westminster Theological Journal* 53, 1991.

Săndulache, Sorin, *Consiliere și psihoterapie pastorală*, ed. Institutului Teologic Adventist, București, 2006.

Sarna, M., Nahum, *Understanding Genesis*, New York: McGraw-Hill, 1966.

Schultz, J., Samuel, *Călătorie prin Vechiul Testament*, Oradea, ed. Cartea Creștină, 2008.

Scofield, C. I., *Rightly Dividing the World of Truth*, Findlay, Ohio, Fundamental Truth, 1940.

Selman, Martin J., *Law*, în Alexander și Baker, *Dictionary of the Old Testament. Pentateuch*.

Smith, James E., în Harris, R. Laird, Archer, Gleason L., Jr. și Waltke, Bruce K., *Theological Wordbook of the Old Testament*, vol. 1 (Chicago: Moody Press, 1980).

Southern, Jill, *Adevărul lui Dumnezeu despre sexualitate*, ed. Elpis, Oradea, 2013.

Sperling, S. David, *The Law and the Prophet*, in Jews, Christians and the Theology of the Hebrew Scriptures, Alice Ogden Bellis & Joel S. Kaminsky eds., Atlanta: Society of Biblical Literature, 2000.

Sprinkle, Joe M., *Sexuality, Sexual Ethics*, în Alexander și Baker, *Dictionary of the Old Testament: Pentateuch*.

Stamm, Johann, Jakob & Andrew, Maurice, Edward, *The Ten Commandments in Recent Research*, Londra, SCM, 1967.

Stan, Adrian, *Drept și Religie*, București, ed. Top Aedition, 2017.

Stan, Liviu, *Biserica și Dreptul*, Sibiu, ed. Andreiana: Astra Museum, 2017.

Strong, A., *Systematic Theology*, Philadelphia: Judson, 1907.

Strong, Augustus, *Systematic Theology*, Old Tapan, Fleming Revel Company, 1969.

Ștefănescu, Ion, Traian, *Tratat teoretic și practic de dreptul muncii*, București, ed. Universul Juridic, 2017.

Tatu, Silviu, *Introducere în Studiul Vechiului Testament. Pentateuhul și Cărțile Istorice*, Oradea, ed. Casa Cărții, 2016.

Taylor, Charles, *A Secular Age*, London, The Belknap Press of Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, 2007.

Taylor, C., *Human Rights; the Legal Culture*, Philosophical Foundations of Human Rights, Paris, UNESCO, 1986.

The battle of the books, *The Economist*, December 22, 2007.

Thiessen, Henry Clarence, *Prelegeri de Teologie Sistematică*, trad. și ed. Societatea Misionară Română, Oradea, 1986.

Țop, Dan, *Tratat de dreptul muncii*, București, ed. Mustang, 2018.

Țop, Dan, *Tratat de dreptul muncii*, București, ed. Wolters Kluwer, 2008.

Vladimirescu, Mihai Valentin, *O istorie a Bibliei ebraice*, Iași, ed. Polirom, 2006.

Volf, Miroslav, *Work in the Spirit*, Oxford, Oxford University Press, 1991.

W. R., Domeris, în Vangemeren, Willem A., *New International Dictionary of the Old Testament Theology and Exegesis*, vol. 1 (Grand Rapids, Michigan: Zondervan, 1997).

Wade, Loron, *Legea cerului pentru pământeni*, București, ed. Viață și Sănătate, 2006.

Walvoord & Roy B. Zuck, John, F., *Comentariu al Vechiului Testament*, trad. Octavian Verlan, Constantin Leontiu, Arad, ed. Fundației E. B. E. și Multimedia, 2010.

Walvoord, John F., *Apocalipsa*, trad. de Tavi Verlan și Constantin Leontiu, Arad, Editura Multimedia, 2001.

Walvoord, John F., *Daniel*, trad. de Tavi Verlan și Constantin Leontiu, Arad, Editura Multimedia, 1998.

Watson, Thoma, *The Ten Commandments*, London, Banner of Truth Trust, 1959.

Wenger, J. C., *Separated Unto God*, Scottdale, Pa., Mennonite Publishing House, 1952.

Wenham, Gordon J. *Leviticul*, trad. de Daniela Rusu, ed. Logos, Cluj-Napoca, 2004.

Wiersbe, Warren W., *Comentariul lui Warren Wiersbe pe Vechiul Testament*, trad. Lavinia Filipaș, Oradea, ed. Societatea Biblică din România, 2014.

Wright, Christopher J. H., *Etica Vechiului Testament pentru comunitatea creștină*, trad. Silviu Tatu, Oradea, ed. Casa Cărții, 2019.

Zerbe, So Gordon M. “*From retributive to restorative justice in Romans*”, Directions 44.1 (2015).

Surse de Internet:

https://www.creeaza.com/legislatie/drept/ETICA-DEONTOLOGICA_PROBLEMATIC695.php (Data: 25.11.2020; Ora: 22:00).

<https://www.creeaza.com/legislatie/drept/ETICA-DEONTOLOGICA-PROBLEMATIC695.php> (Data: 25.11.2020; Ora: 22:00).

[DREPTATEhttps://www.creeaza.com/referate/psihologie-psihiatrie/DREPTATE-SI-NEDREPTATE772.php](https://www.creeaza.com/referate/psihologie-psihiatrie/DREPTATE-SI-NEDREPTATE772.php) SI NEDREPTATE (creeaza.com) (Data: 25.11.2020; Ora: 22:30).